

Sygn. akt V KK 345/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)
SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie **Z. K.**

skazanego z art. 133§1 k.k. z 1932 r. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 25 września 2018 r.

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Powiatowego w Z.

z dnia 5 lipca 1960 r., sygn. akt N.K. [...]

- 1. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Powiatowego w Z. i uniewinnia Z. K. od popełnienia zarzuconego mu czynu;**
- 2. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 marca 2018 r. Sąd Rejonowy w Z., sygn. akt RCo [...], odtworzył zniszczone akta prawomocnie zakończonej sprawy Sądu Powiatowego w Z. o sygn. N.K. [...] w częściach niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w trybie kasacji, a w pozostałym zakresie ustalił, że odtworzenie zniszczonych akt N.K. [...] nie jest możliwe (k. 140 - 141).

Z odtworzonej części akt wynika, iż w dniu 11 czerwca 1960 r. do Wydziału dla Nieletnich Sądu Powiatowego w Z. wpłynęły akta sprawy Prokuratury Powiatowej w Z. przeciwko Z. K., sygn. 1 Ds. [...] i sprawa została zarejestrowana pod numerem [...].

Jak wynika z tych akt, Z. K. postawiono zarzut tego, że:

- w dniu 30 maja 1960r. w Z. wziął udział w zbiegowisku publicznym i dopuścił się zamachu na funkcjonariusza MO i mienie społeczne;

t. j. o czyn przewidziany w art. 163 k.k.

Wyrokiem z dnia 5 lipca 1960 r. w sprawie o sygn. akt N.K. [...] Sąd Powiatowy w Z. uznał nieletniego za winnego popełnienia czynu zakwalifikowanego z art. 133 § 1 k.k. z 1932 r. i na podstawie art. 70 k.k. i art. 73 k.k., orzekł wobec Z. K. umieszczenie w zakładzie poprawczym, które zawieszono tytułem próby na okres 2 lat i oddano go pod dozór kuratora.

Od powyższego orzeczenia nie została wniesiona rewizja.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Powiatowego w Z. z dnia 5 lipca 1960r., na korzyść skazanego, wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który skarżonemu orzeczeniu zarzucił rażące naruszenia prawa karnego materialnego, tj. art. 133 § 1 k.k. z 1932 r. polegające na przypisaniu Z.K. popełnienia czynu opisanego w tym przepisie, pomimo braku w jego działaniu znamion tego przestępstwa.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Powiatowego w Z. i uniewinnienie Z. K. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest zasadna, a zawarty w niej postulat uchylenia wyroku sądu oraz uniewinnienia Z. K. od popełnienia przypisanego mu czynu, zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności – jedynie dla porządku – należy zgodzić się ze skarżącym, że wyrok wydany wobec Z. K., pomimo iż zapadł wobec osoby wówczas nieletniej, stanowi prawomocne orzeczenie sądu kończące postępowanie w rozumieniu art. 521§1 k.p.k. i przysługuje od niego nadzwyczajny środek zaskarżenia jakim jest kasacja. Z. K. został bowiem skazany przez sąd dla nieletnich, w postępowaniu, które toczyło się według ówczesznie obowiązujących

przepisów Rozdziału II Księgi XI Kodeksu postępowania karnego z 1928 r. za czyn z art. 133 § kodeksu karnego z 1932 r. Nie mogą mieć zatem w niniejszej sprawie zastosowania przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich albowiem z treści art. 96 § 1 pkt 1 – 3 wskazanej wyżej ustawy, jednoznacznie wynika, iż w sprawach o czyny popełnione przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się tę ustawę, jeżeli: postępowanie nie zostało wszczęte i nie nastąpiło przedawnienie, wszczęte postępowanie nie zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem, prawomocne orzeczenie nie zostało wykonane w całości. Ustawa wyraźnie więc precyzuje, w jakich sytuacjach należy stosować zawarte w niej uregulowania w sprawach o czyny popełnione przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed dniem 13 maja 1983 r.

W sytuacji zatem, gdy, jak ma to miejsce w realiach niniejszej sprawy, czyn został popełniony przed dniem wejścia w życie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w pkt 1 – 3 art. 96 § 1 u.p.n., brak jest podstaw do stosowania przepisów w niej zawartych. W związku z powyższym, nie znajduje także zastosowania art. 20§1 omawianej ustawy, zgodnie z którym w sprawach nieletnich stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego właściwe dla spraw opiekuńczych.

Przyjąć zatem należy, że Rzecznikowi Praw Obywatelskich przysługuje możliwości wniesienia kasacji w oparciu o treść art. 521 § k.p.k.,

Przechodząc zatem do podniesionego w kasacji zarzutu obrazy prawa materialnego, to jest art. 133 § 1 k.k. z 1932 r., należy stwierdzić, że uczestnicy zająć, jakie rozegrały się w dniu 30 maja 1960 r., działali w ramach słusznego protestu i oporu przeciwko eksmisji Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem [...] z budynku zajmowanego przez nią od 1945 r.

Wśród uczestników zdarzenia, stłumionego przez siły milicyjne, znajdował się Z. K., którego zachowanie motywowane było szczególną sytuacją, wykluczającą przypisanie mu winy, co z kolei czyniło niemożliwym skazanie go za przestępstwo. Interwencja funkcjonariuszy milicji była bezprawna, gdyż naruszała art. 70 ust. 1 ówczesnie obowiązującej Konstytucji PRL z 1952 r., gwarantujący wolność sumienia i wyznania, a kościołom swobodne wypełnianie ich funkcji religijnych. Przypisanie Z. K., tak jak i innym wówczas skazanym, czynnej napaści na

urzędnika było oczywistym nadużyciem, kamuflującym rzeczywiste społeczne tło wydarzeń.

Skazanie Z. K. było skazaniem oczywiście niesłusznym w rozumieniu art. 537 § 2 k.p.k. Rozstrzygający w sprawie skład Sądu Najwyższego podziela w tym zakresie stanowisko wyrażone już poprzednio przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia: 4 czerwca 1998 r. (V KKN 187/97), 14 grudnia 2005 r. (V KKN 331/05), 7 lutego 2007 r. (V KKN 413/06), 23 kwietnia 2008 r. (V KKN 70/08).

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy podzielając stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich o rażącym naruszeniu prawa materialnego, uchylił wyrok Sądu Powiatowego w Z. i – wobec oczywistej niesłuszności skazania – uniewinnił Z.K. (art. 537 § 2 k.p.k.).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.